

Lerbo

Namn: RÅSTRÖM, Johan Erik Abraham Grad: Soldat
 Bostad: Oskarsåkra Socken: Sköldinge
 Född: 1847 26/12 Tjänstgjort vid: I. 10 reg: te 3 komp. med n.r. 367.
 Kom i tjänst: 1869 10/2 Erhöll avsked: 1899 1/9 Tjänsteår: 30 6/12

I tjänsten ådragen skada:
 Erhöll svärdsmedalj:

Underhåll åtnjutes från: 1899 1/10 Underhållsbrevets dag: 1899 15/9

Underhållsbelopp

enl. underhållsbrev		efter uppflyttning den 11/1919	
Pension	Korprals ell. vicekorprals tillägg	Pension	Korprals ell. vicekorprals tillägg
49 -		200 -	
		50 -	

Anteckningar: avr. Sköldinge
 Redovisning lat. 267 Kr. 76:-
 " 269 " 75:-
 " 326 " 49:-
 Död 99 / 1931
 " "

Tjänstgjort F.d. 9894 / 1924

Från flydda tider och forna jular

Till det värdefullaste jag äger hör »Några barn- och ungdomsminnen», som min mor Alice Andersson skrev ner under sina sista levnadsår. Hon var född 1881 i Speteby soldattorp i Lerbo socken i Sörmland. Fadern ~~Eric Råström~~, född 1837, var soldat i Kungl. Södermanlands regemente i 30 år. Han dog 84 år gammal 1931. Modern Britta Pettersdotter var nio år äldre än maken. Hon var sjuklig under de sista fyrtio åren av sitt liv, men blev trots detta 85 år gammal. Hon dog 1924. Deras gravar finnes på Sköldinge kyrkogård. Nu lyssnar vi till lite av det som Alice Andersson berättar:

Ett soldattorp har ni säkert sett. Stugan bestod av ett enda rum med en rätt stor öppen spis i vänstra hörnet från dörren räknat. Så var det en förstuga. Där var uppgång till vinden, som sträckte sig över hela stugan.

Stugans innertak bestod av tjocka plankor med stockar, som gick tvärs över. Eftersom plankorna var så tjocka, blev det en hylla mellan plankan och stocken. De plattsorna fick vi på vintern ha som förvaringsplats för mjölk och annan mat. Det var ju ej så hygieniskt, men det fanns ju ingen annan utväg, då maten frös i förstugan.

Gösta Aldener

Då vi låg, hade vi fårskinnsfällar att hölja oss med. Innanfönster fanns ej och stugan var så kall, så dessa fällar behövdes. Fönstren var ofta så igenisade, så vi barn fick stå och andas på rutan för att få ett litet titthål, så vi kunde se ut. Ja, i denna stuga föddes mina sex syskon och jag, där låg vi sjuka och där dog två av mina syskon. Nu kan jag ej fatta, hur allt detta var möjligt, men så var det i alla fall. Där fanns ingen lyx. Allt var av enklaste slag. Till duk användes en tidning, om det fanns någon, annars dukades det på bara bordet. Det måste ha varit en svår och strävsam tid för far och mor. — Kosten var enkel. Mest var det sill och potatis, korngryn, vattgröt, mjölk och bröd. Till kaffet åt man hårt bröd och en sockerbit. Vetebröd hade vi sällan. Till någon söndagsmiddag kunde vi få köttsoffa. Emellanåt fick vi pannkaka, som gjordes av ärtmjöl, och ibland fick vi sillsallad.

Från min barndoms jular har jag en del minnen. Någon lyx förekom ej, men jag minns med vilken glädje vi såg fram mot julen och förberedelserna för den. Julen har

i alla tider varit barnens högtid, och jag minns än julstämningen i mitt hem. Mor ordnade allt på bästa sätt. Till julafton var allt färdigt. Golvet var skurat skinande vitt. Pappa gick ut i skogen efter en gran, som placerades i en pall som fot. Så klädde vi den med ringar och kringlor, som vi själva bakat, och med färgat papper, som vi klippt. Ljusen band vi fast med tråd. Stakar (d. v. s. ljushållare) hade vi inga och jag tror att det ej fanns sådana att köpa. Julbordet dukades med inlagd sill, rödbetor, kokt fläsk, limpa och smör. Så hade vi lutfisk förstås. Lutfisk med mycket peppar på var min fars älskingsrätt.

Djuren skulle ha lite extra gott på julkvällen. De fick då ett fång hö i stället för halm till kvällsfoder. När vi hade färdigt i ladugården, tog vi in en balja, som vi alla tvätade oss rena i. När den proceduren var klar, åt vi vår julkväll, och så gick vi till vila. Lampan fick ej släckas utan den skulle brinna hela natten. Det var en sed, som en del gamla höll på. Det var gammal vidskepelse, som väl skulle skydda för trolltyg.

På juldagsmorgonen gick vi i julotta i kyrkan. En julotta minns jag särskilt, men det beror nog på att jag då var så fint klädd. Jag hade en blå- och rödrutig klänning i tyg liknande flanel. Så hade jag av min äldre syster fått ärva en svart klädesjacka och jag tyckte att jag var så fin. Jag hade aldrig haft ett sådant plagg på mig utan bara en schal knuten i tresnibb om livet.

Det var i regel mycket snö, som vi fick pulsa oss igenom. Vi hade ju lång väg till kyrkan, men det var underbart, då vi kom fram och kyrkan strålade i ljus och orgeln spelade upp Var hälsad sköna morgonstund. Sådana tillfällen glömmar man ej.

På min första arbetsplats fick jag en krona i julkapp och den klappen blev jag så glad över. Det var ju ett tillskott till min lilla lön.

När jag blev något äldre och fick finare platser, firades julen med mera pomp och ståt. Hela december månad gick åt till förberedelserna. Först kom slakten av svin och någon kviga. Så gjorde vi korv, syltor, pastej och annan julmat. Så kom tvätt, ljusstöpning och bakning med många olika brödsorter, så städning och putsning av silver och andra föremål. Allt skulle vara rent och fint.

På julafton skulle statare med barn ha lite extra förplågnad. De blev då bjudna på kaffe på eftermiddagen och barnen fick påsar med gotter i. Då det var klart, samlades vi tjänare tillsammans med herrskapet uppe i salen, och där delades julklappar ut. Det

var mest något i klädväg som vi fick. Så åt vi julkvällen, och då fanns det mat i massor och lutfisk och till sist gröten med mandel i. Då allt var klart, var det ofta långt in på natten.

På julfmorgonen for vi till ottan. Då steg vi upp redan tre, halv fyra. Klockan fem började ottan. Vi åkte till kyrkan i släde då det var före. Hästarna hade bjällror, och det var så stämningfullt, då skogen stod snötyngd och stjärnorna gnistrade på himmelen. Då vi kom ut där folk bodde stod det tända granar i husen efter vägen.

När jag jämför förhållandena då och nu, tycker jag, att det är en ofantlig skillnad. Trots att det inte fanns några fortskaffningsmedel, så verkade det som om folk hade mer tid med varandra då än nu. Ofta hälsade man på hos varandra, och då någon kom till oss i vår lilla stuga, blev det fest med kaffe kokt på knallar och i bästa fall blandat med några kaffebönor. Bröd till kaffet fanns nog ej så ofta. Man drack på bit, och det var rätt lika vart man kom.

...
Då jag sitter i min ensamhet och tänker på mitt barndomshem, så saknar jag det och mina föräldrar obeskrivligt. Jag önskar, att på uppståndelsens morgon få stå på den lilla landskyrkogården, där mina föräldrar har sina gravar, och få sluta mor i famn och säga mitt förloft. För nu förstår jag, vad ett jordiskt hem betyder för en jordevandrare.

Alice Andersson dog 1967, över 86 år gammal. I sina minnesanteckningar sammanfattar hon sin långa arbetsfyllda levnad med orden: »Intet har fattats mig. Gud har varit trofast».

Gösta Aldener

GÖSTA ALDENER
Bokbindarvägen 36
126 45 HÄGERSTEN
Tel. 08/45 55 25